

EBA/GL/2023/03

---

31. märts 2023

Suunised,

---

millega muudetakse suuniseid EBA/2021/02, mis on koostatud direktiivi (EL) 2015/849 artikli 17 ja artikli 18 lõike 4 alusel ja milles käsitletakse kliendi suhtes rakendatavaid hoolsusmeetmeid ning tegureid, mida krediidi- ja finantseerimisasutused peaksid arvestama, kui hindavad üksikute ärisuhete ja juhutehingute rahapesu ja terrorismi rahastamise riski (edaspidi „rahapesu ja terrorismi rahastamise riskitegurite suunised“)

1. Vastavus- ja aruandluskohustused

Käesolevate suuniste staatus

1. Käesolev dokument sisaldab määruse (EL) nr 1093/2010¹ artikli 16 kohaselt väljastatud suuniseid. Määruse (EL) nr 1093/2010 artikli 16 lõike 3 kohaselt peavad pädevad asutused ja krediidi- ja finantseerimisasutused võtma mis tahes meetmeid, et suuniseid järgida.
2. Suunistes esitatakse Euroopa Pangandusjärelevalve (EBA) seisukoht asjakohase järelevalvetava kohta Euroopa Finantsjärelevalve Süsteemis ehk kuidas tuleks liidu õigust kohaldada konkreetses valdkonnas. Suuniste adressaadiks olevad määruse (EL) nr 1093/2010 artikli 4 lõikes 2 määratletud pädevad asutused peaksid suuniseid järgima, kaasates need sobival viisil oma järelevalvetavadesse (nt muutes oma õigusraamistikku või järelevalveprotsesse) ka siis, kui suunised on suunatud eelkõige finantseerimisasutustele.

Aruandluskohustus

3. Määruse (EL) nr 1093/2010 artikli 16 lõike 3 kohaselt peavad pädevad asutused teatama hiljemalt 03.10.2023 EBA-le, kas nad järgivad või kavatsevad järgida neid suuniseid, või vastasel juhul mittejärgimise põhjused. Kui selleks tähtajaks teadet ei saada, peab EBA pädevat asutust nõudeid mitte täitvaks. Teated tuleks saata EBA veebilehel avaldatud vormil, märkides viite „EBA/GL/2023/03“. Teate peaksid saatma isikud, kes on asjakohaselt volitatud esitama nõuete järgimise teateid oma pädeva asutuse nimel. Nõuete järgimise staatuse mis tahes muutusest tuleb teatada EBA-le.
4. Kooskõlas EBA määruse artikli 16 lõikega 3 avaldatakse teated EBA veebilehel.

---

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. novembri 2010. aasta määrus (EL) nr 1093/2010, millega asutatakse Euroopa Järelevalveasutus (Euroopa Pangandusjärelevalve), muudetakse otsust nr 716/2009/EÜ ning tunnistatakse kehtetuks komisjoni otsus 2009/78/EÜ (ELT L 331, 15.12.2010, lk 12).

2. Sisu, kohaldamisala ja mõisted

Mõisted

5. Käesolevate muutmissuunistega lisatakse järgmine mõiste:

Mittetulundusühendus juriidiline isik või üksus või organisatsioon, mis tegeleb peamiselt rahaliste vahendite kogumise või väljamaksmisega heategevuslikel, usulistel, kultuurilistel, hariduslikel, sotsiaalsetel või solidaarsuseesmärkidel.

3. Rakendamine

Kohaldamiskuupäev

6. Suuniseid kohaldatakse alates 03.11.2023.

4. Suunis klientide kohta, kes on mittetulundusühendused

---

2. suunise punkti 7 alapunkt d asendatakse järgmisega:

2.7. d) Kui klient on mittetulundusühendus, peaksid äriühingud kohaldama lisas esitatud kriteeriume.

Lisatakse järgmine lisa:

Lisa: Kliendid, kes on mittetulundusühendused

1. Mittetulundusühendusest kliendi või potentsiaalse kliendi riskiprofiili esimesel hindamisel peaksid äriühingud tagama, et neil on hea arusaam mittetulundusühenduse juhtimisest, selle rahastamisest, tegevusest, tegutsemiskohast ja kasusaajatest. Kõik mittetulundusühendused ei puutu sarnaselt kokku rahapesu ja terrorismi rahastamise riskidega ning äriühingud peaksid võtma riskitundlikke meetmeid, et mõista:
  - a) kes kontrollib klienti ja kes on ühenduse tegelikud kasusaajad. Sellega seoses peaksid äriühingud tuvastama mittetulundusühenduse usaldusisikud või samaväärsed isikud, selle juhtorgani ja kõik muud isikud, kellel on mittetulundusühenduse üle kontroll või mõju. Selleks peaksid äriühingud tuginema sellisele teabele nagu mittetulundusühenduse õiguslik staatus, mittetulundusühenduse juhtimissüsteemi kirjeldus ja/või seadusliku esindaja(te) loetelu;
  - b) kuidas mittetulundusühendust rahastatakse (erasektori annetused, riiklikud vahendid jne). Selleks peaksid äriühingud tuginema teabele rahastajate baasi, rahastamisallikate ja raha kogumise meetodite kohta, nt aastaaruanded ja finantsaruanded;
  - c) mis on kliendi tegevuse eesmärgid. Selleks peaksid äriühingud tuginema sellisele teabele nagu kliendi ülesannete kirjeldus ning tema programmide ja seonduvate eelarvete, tegevuste ja osutatud teenuste loetelu;
  - d) mis kasusaajate kategooriad saavad kasu kliendi tegevusest (nt pagulased, juriidilised isikud, kes saavad abi mittetulundusühenduse teenuste kaudu, või sarnased isikud). Sel eesmärgil kogutud dokumendid võivad sisaldada ülesannete kirjeldusi või kampaaniatega seotud dokumente;
  - e) mis tehinguid mittetulundusühendus tõenäoliselt teeb, lähtudes oma eesmärkidest ja tegevusprofiilist, sealhulgas välismaale lähetatud töötajate või teenuseosutajate tasudest, ning selliste tehingute eeldatavast sagedusest, mahust ja geograafilisest sihtkohast. Selleks peaksid äriühingud tuginema sellisele teabele nagu organisatsiooni skeem, mittetulundusühenduse organisatsioonilise struktuuri selgitused, jurisdiktsioonide loetelu, kus töötajatele palka makstakse, ja töötajate arv, kellele igas jurisdiktsioonis palka makstakse;
  - f) kus mittetulundusühendus rakendab oma programme ja/või tegutseb, eelkõige kas mittetulundusühendus tegutseb ainult riigisisel tasandil või muudes jurisdiktsioonides, mis on seotud suurema rahapesu ja terrorismi rahastamise riskiga, ja suure riskiga kolmandates riikides. Selleks peaksid äriühingud tuginema sellisele teabele nagu kõigi mittetulundusühenduse programmide, tegevuste ja pakutavate teenuste loetelu, samuti teenindatavate geograafiliste asukohtade, sealhulgas peakorterite ja tegevuspiirkondade loetelu. 8. suunise kohaldamisel peaksid äriühingud samuti hindama, kas mittetulundusühenduse tehingud võivad hõlmata maksete tegemist kolmanda riigi asutusega.

Riskitegurid

2. Mittetulundusühendusest klientidega seotud riski kindlakstegemisel peaksid äriühingud võtma arvesse vähemalt järgmisi riskitegureid ja hindama neid riskitundlikkuse alusel:

Juhtimine ja kontrolli teostamine

- a) Kas mittetulundusühendusel on riigisisese või teise liikmesriigi õiguse kohaselt õiguslik staatus? Kas on dokumente, milles on märgitud selle juhtimise kord ja mittetulundusühenduse usaldusisikud, juhtorgani liikmed või mis tahes muud isikud, kellel on kontroll mittetulundusühenduse üle?
- b) Kas mittetulundusühenduse õiguslik struktuur nõuab selle asutamiseks laekuri või juhtide juhtimissuutlikkuse tõendamist?
- c) Kas mittetulundusühenduse õiguslik struktuur nõuab iga-aastaste finantsaruannete avalikustamist?

Maine / kahtlusi tekitav meediakajastus

- d) Kui raske on äriühingutel kindlaks teha mittetulundusühenduse ja selle juhtide hea maine? Kas on olemas mõjuv põhjus, miks see võib olla keeruline, näiteks et mittetulundusühendus loodi alles hiljuti, nt viimase 12 kuu jooksul?
- e) Kas mittetulundusühendus on asjakohaste, usaldusväärsete ja sõltumatute allikate kohaselt seotud äärmusluse, äärmusliku propaganda või terroristide toetamise ja terroristliku tegevusega?
- f) Kas mittetulundusühendus on asjakohaste, usaldusväärsete ja sõltumatute allikate kohaselt osalenud väärkäitumises või kuritegelikus tegevuses, sealhulgas rahapesu ja terrorismi rahastamisega seotud juhtumites?

Rahastamiseetodid

- g) Kas mittetulundusühenduse rahastamine on läbipaistev ja vastutustundlik või on seda raske jälgida? Kas mittetulundusühendus dokumenteerib avalikult oma rahastamisallikad ja kas neid auditeeritakse ühenduseväliselt?
- h) Kas mittetulundusühenduse rahastamiseetoditega kaasnevad rahapesu ja terrorismi rahastamise riskid? Kas see sõltub täielikult või suures osas sularahaannetustest, krüptovarast või ühisrahastusest? Või toimivad mittetulundusühenduse rahastamisallikad maksesüsteemi kaudu?
- i) Kas mittetulundusühendust rahastavad osaliselt või suures osas erasektori rahastajad või rahapesu ja terrorismi rahastamise suurema riskiga seotud jurisdiktsioonide rahastajad või

suure riskiga kolmandad riigid, kelle rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise korras on strateegilised puudused?

Tegevus rahapesu ja terrorismi rahastamise suurema riskiga seotud jurisdiktsioonides ja suure riskiga kolmandates riikides

- j) Kas mittetulundusühendus tegutseb või pakub abi rahapesu ja terrorismi rahastamise suurema riskiga seotud jurisdiktsioonides (hinnatuna käesolevate suuniste I jaotises esitatud riskitegurite alusel) või suure riskiga kolmandates riikides (mille komisjon on tuvastanud direktiivi (EL) 2015/849 artikli 9 lõike 2 alusel) või konfliktipiirkondades?
- k) Kas mittetulundusühendus kasutab sellises olukorras oma tegevuse teostamiseks kolmandaid isikuid või vahendajaid ja kas ta suudab selgitada ülesannete täitmise olemust? Kas mittetulundusühendus suudab jälgida nende kolmandate isikute poolset ülesannete täitmist ja teostada selle üle piisavat järelevalvet?
- l) Kas ärisuhe mittetulundusühendusega hõlmab tõenäoliselt tehingute täitmist respondentasutusega, mis asub rahapesu ja terrorismi rahastamise suurema riskiga seotud jurisdiktsioonides või suure riskiga kolmandates riikides?

3. Samuti peaksid äriühingud kaaluma vähemalt järgmisi tegureid, mis võivad aidata riske vähendada:

- a) Mittetulundusühenduse juhtorgani ja selle juhtide ülesanded ja kohustused on selgelt dokumenteeritud.
- b) Mittetulundusühendus on õiguslikult kohustatud avalikustama igal aastal oma finantsaruanded või koostama aastaaruande, milles esitatakse rahastamisallikad, mittetulundusühenduse tegevuse peamine eesmärk ja tema programmide kasusaajate kategooriad.
- c) Mittetulundusühendus suudab tõendada, et on läbinud sõltumatu kontrolli või välisauditi.
- d) Mittetulundusühendusel on asjakohaste, usaldusväärsete ja sõltumatute allikate kohaselt hea avalik maine.
- e) Mittetulundusühendus saab rahalisi vahendeid valitsustelt, riigiülestelt või rahvusvahelistelt organisatsioonidelt, kes ei ole seotud suure riskiga kolmandate riikidega või rahapesu ja terrorismi rahastamise suurema riskiga jurisdiktsioonidega, ning tema vahendite allikad on selgelt tuvastatavad.
- f) Mittetulundusühendusel puudub seos suure riskiga kolmandate riikidega või kui tal on seos, suudab ta tõendada, et on võtnud asjakohaseid meetmeid rahapesu ja terrorismi rahastamise riskide vähendamiseks (nt määranud rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise eest vastutavad töötajad või kehtestanud korra, et tuvastada mittetulundusühenduse kasusaajate kategooriad ning hinnata sellega seotud rahapesu ja terrorismi rahastamise riske).

g) Mittetulundusühenduse tegevus ja kasusaajad ei põhjusta ühendusele rahapesu ja terrorismi rahastamise suuremaid riske.

h) Mittetulundusühendus pakub üksikisikutele abi ja tuge üksnes otsese materiaalse abi, nt IT-seadmete või meditsiiniseadmete pakkumise kaudu.

4. Kui mittetulundusühendus tegutseb jurisdiktsioonides, millele kohaldatakse ELi või ÜRO sanktsioone, peaksid äriühingud kindlaks tegema, kas mittetulundusühendusele kehtivad mis tahes humanitaarabiga seotud sätted ja ELi/ÜRO finantssanktsioonide korra erandid, näiteks humanitaarakaalutlustel põhinevad erandid. Otsustades, kuidas neid kliente teenindada, peaksid äriühingud kooskõlas oma varade külmutamise kohustustega hankima tõendeid, mis annavad piisava kindluse, et mittetulundusühendus tegutseb nendes jurisdiktsioonides kooskõlas korras ettenähtud eranditega või et tema suhtes kohaldatakse asjaomase pädeva asutuse tehtud erandit.

5. Esialgse kontrolli eesmärgil ja kogu ärisuhte jooksul peaksid äriühingud võtma vajalikke meetmeid, et mõista, kuidas mittetulundusühendus toimib ja tegutseb. Äriühingud, millel on tõenäoliselt mittetulundusühendusest kliendid, sest nad osutavad näiteks rahaülekande- või arvelduskontoteenuseid, peaksid kaaluma selle konkreetse kliendikategooria jaoks spetsiaalse kontaktpunkti loomist, et hästi mõista selle sektori ülesehitust ja toimimist.